

Bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Saba

Power St. 1, The Bottom, Saba Caribisch Nederland
Tel: (599) 416-3311/3312/3313 Fax: (599) 416-3274

Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving

Uw schrijven:

Datum: 19 maart 2012

Ons nummer: **434/2012**

Onderwerp: Voorstel tot wijziging Grondwet

Saba, 25 mei 2012

Bijlage(n): geen

Geachte mevrouw B

In reactie op uw bericht d.d. 19 maart j.l. en volgende, gelieve kennis te nemen van de reactie van het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Saba.

De inleidende verklaring van de minister-president en de minister van BZK op het voorstel, luidt dat daarmee tegemoet gekomen wordt aan de wensen van de Tweede Kamer, die spoedige wijziging van de Grondwet wenselijk achtte, zoals verwoord in de motie Remkes c.s. van 8 december 2009.

In de tussenliggende periode – van de motie en heden - is de transitie in de zin van overgang van het ene naar het andere land een feit geworden. De transitie behelst ons inziens echter meer dan alleen het moment van overgang. Deze moet gezien worden als een transitiefase, een fase waarin we ons momenteel bevinden. Naar onze verwachting is deze fase voorlopig nog niet teneinde. In de Wet openbare lichamen Bonaire Sint Eustatius en Saba (WolBES) en de Memorie van Toelichting daarop is bestemd dat de Minister van BZK binnen zes jaar na inwerkingtreding van de WolBES, een verslag zendt aan beide Kamers van de Staten-Generaal over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. Voorzover aan ons bekend is dat verslag nog niet opgesteld. In de aanloop naar 10 oktober 2010 is tussen de eilanden en de staatssecretaris van BZK de afspraak gemaakt dat er een evaluatieperiode van vijf jaren zou zijn, waarna en waarmee aan de bepaling uit de WolBES voldaan zou worden. Deze periode van vijf jaar werd als voldoende beschouwd en is als zodanig in de Memorie van Toelichting opgenomen. Het Bestuurscollege van Saba beschouwt een periode van vijf jaar nog steeds als adequaat. Voor wat betreft deze verklaring vraagt het Bestuurscollege van Saba zich af of deze

motie van twee en een half jaar terug en met de wetenschap van nu, nog relevant is en toepasbaar op de huidige situatie.

De wijziging van de Grondwet als voorgesteld, behelst een verankering van de positie van de openbare lichamen zoals deze – onder andere – momenteel in het Statuut is geregeld middels de artikelen 1 lid 2 en 54. Met de voorgestelde wijziging worden de openbare lichamen middels de Grondwet onderdeel van het staatsbestel van Nederland, onder meer middels gelijke toepassing van de daarin opgenomen grondwetsartikelen betreffende gemeenten. De wijziging heeft daarmee onmiskenbaar gevolgen voor de status van de eilanden en daarmee evenzeer voor de werkingssfeer van de WolBES, alsmede de evaluatieperiode daarvan. Voorzover de wetgever met dit voorstel van wijziging van de Grondwet op bovenstaande bepalingen uit de WolBES wenst terug te komen, is het ons inziens wenselijk dat daarvoor op zijn minst eerst nader overleg tussen de regering en de Bestuurscolleges plaatsvindt over de wenselijkheid tot aanpassing van de WolBES, althans de gemaakte afspraken daarover en de Memorie van Toelichting. Ons inziens is dat onlosmakelijk verbonden met het voorstel. Daarnaast is het ons – behoudens de hiervoor besproken motie Remkes c.s. van 8 december 2009 - niet duidelijk waar de wens tot de grondwettelijke regeling opeens vandaan komt. Zonder nadere toelichting of overleg, kunnen we op dit moment niet anders concluderen dan dat de wijziging van de Grondwet in dit stadium van de transitie niet wenselijk is.

Met inachtneming van het voorgaande, zal hierna inhoudelijk worden ingegaan op de voorgestelde wijzigingen.

- I) Voor wat betreft de wijzigingen van of toevoegingen aan artikelen 23 lid 4 en 103 lid 2 Gw heeft het Bestuurscollege geen nadere opmerkingen, met dien verstande dat de verwijzing naar artikel 132a wordt betwijfeld vanwege de vraagtekens bij dat artikel 132a (zie verder onder III).
- II) Voor wat betreft de wijzigingen van of toevoegingen aan artikel 55 Gw, merkt het Bestuurscollege op dat deze aanpassing permanente gevolgen heeft voor samenstelling van het eilandsbestuur, namelijk dat het passief kiesrecht voor deze slechts toekomt aan Nederlanders in verband met de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer door de eilandsbesturen. Los van wat het antwoord moet zijn op de vraag of het passief kiesrecht alleen moet worden toegekend aan Nederlanders, lijkt de aanpassing van de bepaling van art. 55 Gw te leiden tot een onderscheid tussen (eilandsbesturen) van de openbare lichamen en gemeentebesturen. Dat terwijl met opneming van art. 132a Gw juist een 'gelijkstelling' bereikt wenst te worden. Daar waar enerzijds wordt voorgesteld de openbare lichamen als 'volwaardig' onderdeel in het staatsbestel op te nemen, leidt deze bepaling ertoe dat er wel degelijk onderscheid gemaakt dient te worden tussen 'volwaardige' gemeenten (of provincies) en de 'volwaardige' openbare lichamen. Immers, aan de samenstelling van de besturen van de openbare lichamen worden andere eisen gesteld dan aan die van gemeenten. De vraag of dat onderscheid gerechtvaardigd is (i.v.m.

artikel 1 Gw), is geen onderdeel van onderliggende vraagstelling. De bepaling is ons inziens echter wel innerlijk tegenstrijdig in verband met het voorgestelde art. 132a Gw.

III) Voor wat betreft de toevoeging van art. 132a Gw, merkt het Bestuurscollege – met inachtneming van al het voorgaande – het volgende op:

- a) Lid 1 – Zoals eerder besproken wordt met deze bepaling vooruitgelopen op de wettelijk bepaalde en tussen de eilanden en regering overeengekomen evaluatieperiode van vijf jaar. Het voorstel loopt daarmee vooruit op de wet. Dit kan ten koste gaan van het inhoudelijk debat of de evaluatie over wat de doeltreffendheid en effecten van de WolBES zijn en daarmee de status van openbare lichamen. Met het voorstel wordt het antwoord immers al grotendeels gegeven. Voorzover de wetgever zich wil houden aan een snellere grondwettelijke verankering van de openbare lichamen en daarmee wenst af te wijken van de evaluatieperiode van vijf jaar, is het ons inziens wel vereist dat alvorens daartoe wordt overgegaan allereerst het wettelijk bepaalde verslag van de Minister van BZK wordt afgewacht en behandeld (binnen een kortere termijn dan die de wettelijk bepaald is). Anders is het artikel 239 WolBES feitelijk een lege huls geworden.
- b) Lid 2 -De overeenkomstige toepassing van de artikelen 124, 125 en 127 tot en met 132 Gw loopt ons inziens spaak. In de artikel 124, 125 en 127 tot en met 132 Gw wordt verwezen naar de wettelijke gedefinieerde Gemeenteraad, College van Burgemeester en Wethouders en de Burgemeester (van gemeenten). Noch in art. 132a , noch in de zojuist besproken grondwetsartikelen wordt gesproken over de samenstelling van de eilandsbesturen, namelijk de Eilandsraad, het Bestuurscollege, Eilandgedeputeerden en een Gezaghebber. Overeenkomstige toepassing van de – strikt uit te leggen – bepalingen van de Grondwet is derhalve niet mogelijk. Voorzover de openbare lichamen een grondwettelijke status krijgen, dienen ook de eilandsbesturen grondwettelijke te worden verankerd.
- c) Lid 3 – De differentiatiebepaling zoals voorgesteld wijkt af van de differentiatiebepaling uit het Statuut en heeft een meer sober karakter omdat geen specifieke omstandigheden worden benoemd. Het Bestuurscollege kan zich wat dat aangaat vinden in het advies van de Raad van State en de bewoordingen van de voorgestelde bepaling. Daarbij gaat het er wel vanuit dat omstandigheden gelijkwaardig worden behandeld en regels en andere specifieke maatregelen slechts worden getroffen indien er sprake is van bijzondere omstandigheden – die niet anders kunnen worden geregeld vanwege die omstandigheid. Bij de invoering van de WolBES is dat op het moment van transitie (10 oktober 2010) de oude Nederlands-Antilliaanse wetgeving van kracht zal blijven, maar dat geleidelijk aan Nederlandse wetgeving zal worden ingevoerd (Tweede Kamer Vergaderjaar 2008-2009 - KST 31954, nr. 3 onder 1.4, Toelichting) – in de vorm van BES-wetgeving. Dat was het standpunt van destijds. Inmiddels worden daarop ronduit uitzonderingen gemaakt. De BES-wetgeving blijft gelden zoals deze is. Vanuit diverse ministeries en departementen wordt geen verdere (voorstellen tot) aanpassing van wetgeving geleverd. De uitzonderingen beginnen daarmee regel te worden. Op grond daarvan merkt het eilandsbestuur op dat op dit moment zoveel gaande is dat niet gesproken kan worden van een duidelijke richting op grond van de verschillende

Ons nummer: 434/2012

interpretatie van bepalingen van WolBES. Ondanks dat het Bestuurscollege van Saba evenzeer van mening is dat toepassing van andere regelgeving (dan in het Europese deel van Nederland) noodzakelijk is, blijft de vraag voorlopig of de lijn die momenteel is ingezet met de "BES-wetgeving", op grond van de *bijzondere omstandigheden* uit het voorgestelde lid 3 van artikel 132 a, noodzakelijk of gerechtvaardigd zijn.

Resumerend is het Bestuurscollege van oordeel dat zij een aantal bezwaren zal hebben tegen het huidige voorstel tot wijziging van de Grondwet. In de eerste plaats is het voorstel prematuur. Het wijkt daarmee af van het wettelijk voorgeschreven verslag van de Minister van BZK en de daaraan verbonden termijn. Ten tweede is sprake van innerlijke tegenstrijdigheden. De gelijkstelling tussen gemeenten en openbare lichamen gaat vanwege de beperkingen in het kiesrecht niet op. Reeds daarom hebben de openbare lichamen een andere plaats in het staatsbestel dan gemeenten (of provincies). Daarnaast is het het gebrek aan een grondwettelijke status van de eilandsbesturen bezwaarlijk. Tenslotte moet nader bezien worden in hoeverre differentiatie van wetgeving wenselijk, noodzakelijk en gerechtvaardigd is.

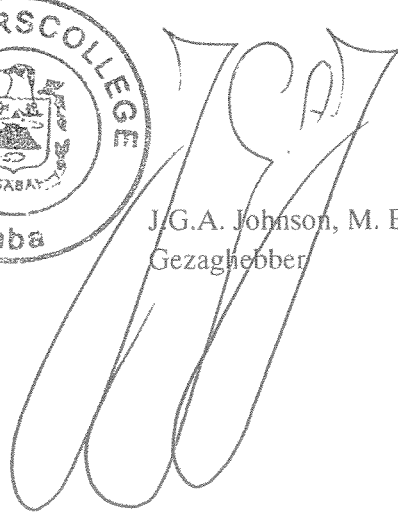
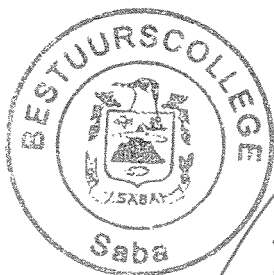
Het Bestuurscollege concludeert derhalve dat eerst gezocht dient te worden naar een duidelijke visie op voornoemde onderdelen, alvorens over te gaan tot grondwettelijke verankering van de *eilanden* in het Nederlandse staatsbestel.

In de hoop u hiermede voldoende geïnformeerd te hebben, verblijven wij,

Het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Saba,

drs. M. van der Velde
Eilandsecretaris

J.G.A. Johnson, M. Ed
Gezaghebber

c.c. Eilandsraadsleden Saba